СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.
РІК LI. Ч. 19. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 30. січня 1943 No. 19. Jersey City, N. J., Saturday, January 30, 1943. VOL. LI.
ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.
ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

СЕКРЕТАР СТИМСОН ДАЄ ОБРАЗ ВОЄННИХ УСПІХІВ

Генри Л. Стимсон, секретар війни, подав газетярам підчас пресової конференції, що американські втрати в Тунісі виносять 1,258 вояків, в чому є вчислені вбиті, ранені й ті, що про них нема вістей. Втрати за весь час у цілій Північній Африці виносять 3,168, а то 571 вбитих, 582 ранених і 1,015 пропавших. Далі сказав Стимсон, що останніми днями націстівські провідники зачинають говорити німецькому народови правду про німецьку катастрофу в Советах. Знову Ромель вже залишив цілковито Лібію, здав Тріполіс без боротьби і спасається далі втечею до Тунісу, а американські й французькі частини перетинають йому раз-у-раз утечу. Знову в Східній Новій Ґвінеї австралійські та американські частини ґен. МекАртура знищили цілковито 15,000-ну японську армію.

АТЛЯНТІЙСЬКИЙ ЧАРТЕР І РОСІЯ

На таку тему говорив в „Обществе друзей русской культури" в Ню Йорку В. В. Сухомлин. Зокрема про те, чи Росія дістане згідно з тим Чартером по закінченню війни Західню Україну і Білорусь, що були до нападу Ґітлера на Польщу під Польщею, а далі, чи дістане Литву, Естонію і Латвію. Докладчик казав, як подає „Новое Русское Слово", що дехто, опираючись на перших двох параграфах Атлянтійського Чартеру, хотів би піддати справу Західньої України і Білорусі під вирішення мирової конференції. Того не буде, казав докладчик, бо СССР, даючи підпис під Атлянтійський Чартер, не міг „піти проти своєї конституції й виключити із складу федерації балтійські республики. Західну Україну і Басарабію". А далі, що „від побідоносної Росії ніхто не буде вимагати плебісциту на її території". А Польща, казав докладчик, також не схоче собі паразити Росію, а щоб так було, то треба їй „зречись експанзії на схід". Докладчик, як бачимо, стоїть твердо на становищі „єдиної й неділимої Росії" — в советськім виданню.

405 НАШИХ ХЛОПЦІВ В АРМІЇ З ОДНОЇ ПАРОХІЇ

В кожній українській парохії підноситься число тих, що служать в американській армії. Подаємо це до відома, як тільки маємо нагоду дістати інформацію. І так українська католицька парохія Непорочного Зачаття Пр. Д. Марії в Філядельфії подає дальший спис своїх парохіян в армії, з якого виходить, що досі з цеї парохії є в американській армії 405 хлопців.

Р. ПРИДАТКЕВИЧ ВИСТУПИТЬ В МОНТРЕАЛІ

В концерті, що відбудеться дня 6. лютого у Плато Авдиторії в Монтреалі (Канада) для вшанування 100-літніх уродин Миколи Лисенка, возьме теж участь відомий український скрипак і композитор, проф. Роман Придаткевич. В концерті виступає Злучений Хор Українців Монтреалу під проводом славного диригента Олександра Кошиця.

ПЕРЕБРАЛИ ПОЛЬСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА

ОНА подає з Лондону, що німці встигли досі перебрати в Польщі 75 відсотків усіх польських підприємств.

БЕРУТЬСЯ ДО ВИДАВАННЯ СЛОВАРЯ УКРАЇНСЬКОЇ Й АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У Канаді нарешті збираються виконати здавна вже признане за конечно потрібне діло — видання англійсько-українського й українсько-англійського словника. Видавництво „Українських Вістей", (1001—109th ST. EDMONTON, ALBERTA) котре задумує занятися справою, зачуває, що й в Злучених Державах є люди, які мають уже праці до такого словника, і тому, аби запобігти подвоєнні праці, відкликується до таких людей, аби вони віднеслися до нього в цілі злучення всіх зібраних матеріялів.

Президент Відвідав Ліберію і Бразилію

З Білого Дому повідомляють, що президент Рузвелт, вертаючи з конференції в Касабланці, прибув літаком до нігерської републики Ліберії (в Африці), заснованої в 1822 році муринами, що втікли з неволі американських плянтаторів. Відвідавши президента републики, Едвина Ж. Барклія, през. Рузвелт відбув з ним по лончі перегляд американських військових відділів, що складаються з американських вояків-муринів. Потім відвідували ґумову плянтацію Фаерстона, що обіймає 69,000 акрів обробленої землі. Звідси доставляється поважну скількість ґуми для американської воєнної продукції.

Далі повідомляється, що през. Рузвелт зупинився в дальшій частині дороги в Бразилії й відбув довшу конференцію з Ґетуліо Варгасом, президентом бразилійської републики.

Останки Німецьких Військ у Сталінграді Здалися

Урядовий советський комунікат каже, що останки колись великанської німецької армії, що добувала Сталінград і числила близько чверть міліона вояків, піддалися зо своїм командантом, ґенералом Репке. З великої сили осталося всего кілька тисяч.

Комунікат подає теж вістку про великі успіхи червоної армії коло Вороніжа, де російські війська захопили в полон велике число німецьких військ з трома ґенералами, та коло Курська, де російські війська відобрали від німців 33 місцевости.

Між російським і німецьким радіом розгорілася словесна боротьба за начального команданта німецьких військ у Сталінграді: російське радіо донесло, що він покинув свої війська; німецьке радіо запевняє, що він остався при військах.

„УЧАСТЬ УКРАЇНЦІВ У ВОЄННОМУ ЗУСИЛІ АМЕРИКИ"

На ту тему відбудеться в Філядельфії радіова програма дня 31. січня від години 1:30 пополудні до 2-гої години зі стації WFIL Ленд Тайтл енд Трост Компані, що надає кожної неділі свою програму під назвою „Світ Ленд оф Либерті", відступила свій час для чисто української програми.

БОЛГАРСЬКІ ВІЙСЬКА В ПОЛЬЩІ

З Польщі стягають націсти щораз більше німецьких вояків на ріжні фронти, а на їх місце спроваджують болгарських вояків, що мають стерегти населення, щоб не противилось наказам націстівської влади.

ЩОСЬ НЕБУВАЛЕ — В УКРАЇНЦІВ!

Канадійські „Українські Вісти" з 19. січня подали новинку під наголовком: „Вшанували В. Коссара даром 5,000 долярів". У тій новинці пишеться таке:

„Англійська преса принесла вістку з Винніпеґу, що Українське Національне Обєднання в Канаді вшанувало свого провідника, інжиніра Володимира Коссара, бенкетом, на якому вручено йому почесний дар на суму пять тисяч долярів.

„Володимир Коссар був сотником в Українській Галицькій Армії і командував Пятою Бригадою. По приїзді до Канади в 1927 році зорґанізував Стрілецьку Громаду. Від 10 років був одним з провідників Українського Національного Обєднання (УНО), а від 1937 р. його головою.

„Цей дуже рідкий у нас вияв вдячности за громадську працю нотуємо з приємністю. Тим приємнійше, що члени тої орґанізації не належать до надто маючих людей".

Як Звідси Помагати Визволенню України?

На зїзді Української Стрілецької Громади в Канаді, голова орґанізації, д-р Іван Ґуляй, реферуючи канадійські справи, перейшов потім до українських, заявляючи, як подає „Новий Шлях", між іншим, таке:

„В справі визволення українських земель та створення Самостійної Соборної України ми можемо послужити найкраще в той спосіб, що будемо дальше правильно інформувати канадійські урядові чинники про Україну. Будемо спростовувати ворожу українській справі акцію та будемо брати активну участь у всіх ділянках воєнної акції Канади, включно до канадійської збройної сили. Це є найкраща пропаґанда українського імени та української справи. Рівнож набуте вміння воєнного діла може придатися як для оборони Канади перед можливою загрозою її свободи зо сторони підривчих чинників знутра, так також може трапитись нам нагода ще послужити і Україні, як це пощастилось іншим народам по першій світовій війні. Це є наш довг супроти Канади і України і ми мусимо його совісно сповнити".

ПОРІВНУЄ ЮГОСЛАВІЮ З УКРАЇНОЮ

С. Л. Золцберґер, кореспондент часопису „Ню Йорк Таймс", вичислює довгий ряд ріжних повстанчих груп, що існують тепер на терені Югославії й взаїмно себе поборюють. Найгірше має бути між четніками ґен. Міхайловича і партизанами Івана Рібара. Каже, що югославські відносини нагадують „анархію", що панувала в Україні по вибусі революції.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Незабаром Побачимо...

Не все подано до відома, що врадили на міжнародній конференції в Касаблянці. Це зрозуміле для кожного, хто тільки вдумається в те, що там говорено головно про стратеґію, себто про те, як найскорше й найуспішніше вдарити в ворогів. Тому цілком зрозуміло, коли з Білого Дому відповідають усім тим, що не дуже вдоволені „сухим" урядовим комунікатом, що про решту довідаються з тих подій, що будуть тепер наступати... Думаємо, що в тому поясненню міститься дуже багато, бож в Касаблянці не радили над тим, як себе обороняти, але над тим, які повзяти кроки, щоб цілковито розторощити Гітлєра і його сателітів.

І ще є одна „невияснена" справа. Це та, що в нарадах в Касаблянці не було Сталіна. Теж і щодо цього ріжні ріжно коментують. Кажуть, що Сталін має свої власні пляни, що не дуже згоджуються з плянами през. Рузвелта і Чорчила. Говорять і про дещо інше. І все те може мати навіть деяку слушність, а може й повну. Але не під оглядом війни з державами „Осі", а з Гітлєром зокрема. Тут Сталін держить один фронт. Цеж прецінь в його власному інтересі! Щодо цього немає сумніву, а це тепер найважніше.

Ось так бачимо, що Гітлер за 10 років своєї влади добився до того, що стоїть перед пропастю, неминучою загладою, знищенням усієї своєї роботи, усіх своїх плянів, усієї своєї ідеольоґії. Зате президент Рузвелт за такий самий час своєї влади скріпив у цілім світі демократичну ідеольоґію і сціпив демократичний фронт, зокрема між тими народами, що говорять англійською мовою. Ось так демократія дістала таким чином нових чемпіонів. Для неї наступає нова епоха. А для її ворогів — руїна.

Любка Колесса Виступить в Ню Йорку 21. Лютого

Будемо мати незабаром нагоду почути в Америці світової слави українську піяністку, про котру вже нераз згадувалось, а якої нам тут не доводилось чути. Це **Любка Колесса,** що через воєнні обставини опинилась в Канаді, куди прибула з Лондону, де перебувала перед цею світовою війною. Тепер є вона професоркою в Музичній Консерваторії при Торонтонськім Університеті, де веде т. зв. майстерський курс. Її концерт відбудеться на Бродвею в Ню Йорку, в Тавн Гол, в неділю, 21. лютого, себто на передодні Свята Вашинґтона, що є державним святом. Значить, що буде добра нагода для кожного з нас прибути на цей концерт, бо наступний день не є загально-робучим днем. Булоб особливо добре, колиб наші старші громадяни подбали, щоби були на концерті теж і їхні старші діти, щоб могли почути справжню і велику артистку, що здобувала собі велику славу всюди в світі, де тільки виступала. А виступала по многих краях Европи і Полудневої Америки, а тепер і в Канаді. Як радісну новину нотуємо те, що справою розпределення продажі тикетів, а теж і самою продажю (крім каси в Тавн Гол) занявся добровільно й безінтересовно **Український Молодечий Хор з Ню Йорку і Ню Джерзі.** Головою цього Комітету є ред. **Степан Шумейко.** Проситься у справі тикетів звертатись до нього письмом чи телефонічно на адресу: 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J. Телефон: BErgen 4-0237. Вже з цього, що молодь почулася до обовязку причинитись до успіху концерту, бачимо, що тут іде про високо мистецьку подію, яка принесе таку добру славу українському імені, якою ми всі, а зокрема наше молоде покоління, могтимемо гордитись.

Падеревскі Між — Росіянами

Іґнаци Падеревскі, славний польський піяніст, що глибоко заважив на відродженню польської держави в 1918 році, зістав вчислений Альманахом Ню Йорк Ворлд Телеґрам до „російських" визначних людей. Імя його находиться в російській частині між російським адміралом Ушаковим і Паніном, одним з дорадників російської цариці Катерини II. Нюйорський „Нови Свят" обурюється з тої причини, кажучи, як можна було помістити Падеревского, польського патріота і того, що відбудовував Польщу, в тій самій лісті, де між великими людьми находиться теж і „найбільший перед Гітлером кат Польщі і поляків — Муравев-Вєшател". Ще далі пишеться, що „те, що Польща зникає з видавництв, призначених для американської опінії, є вже від півтора року наглядним явищем". Навіть, кажеться далі, Британська Енциклопедія, що „стала в світі синонімом правди і точности", в останнім своїм виданню цілком не подала на мапах Польщі, бо подала, що Совєтська Росія граничить з Німеччиною. Те саме зробив „Ню Інтернешенел Атлас оф ди Ворлд", де викреслено „Польщу з історії, географії, а навіть з альфабету", бо „Польща не фіґурує в складі Обєднаних Держав, хоч там є Чехословаччина, Люксембурґ і Етіопія".

Коли доводиться тепер таке переживати полякам в Америці, то може хоч трохи зрозуміють українців, що так обстають за те, щоб Україна була на мапі, в історії й ґеографії, та щоб поляки навчились говорити і писати, що це Україна сусідує зі сходу з Польщею, а не Росія, як це вони постійно роблять. А історія з Падеревским повинна їх повчити, що Падеревскі родився в Україні, в українськім подільськім селі, що було тоді під Росією. Звідси і Падеревскі росіянином... Згідно з тою самою практикою, якої часто держаться і поляки... Падеревскі міг був мати почуття і написати принайменше у своїх споминах, що він родився під українським небом і слухав української пісні, коли зроджувався в ньому музичний талант. Він міг був про це колись якесь слово сказати. Та того він не зробив як польський шовініст, хоч і великий і славний музик. Так і опинився по смерти на — російській лісті. Хоч по правді, коли іде про його уродження, повинен бути на лісті тих, що їх вигодувала чи зродила українська земля.

НАЦІСТИ І ПОЛЬСЬКА ДЕРЖАВНІСТЬ

Націстівська ґазета „Фелькішер Беобахтер" написала, що поляки і чехи не мають права на державність. У статті автор доказував, що поляки не доросли до того, щоби мати свою державу. Фінський соціялістичний часопис виступив проти цього, не згадуючи вправді поляків, але доказуючи, що арґументи, яких німці вживають проти словян, є перестарілі (ОНА).

МАДЯРИ МАСОВО ПІДДАЮТЬСЯ

Так має бути на совєтсько-німецькім фронті, згідно з тим, що передає ОНА.

СЛОВАКИ В ПІДПІЛЛЮ

ОНА подає, що багато словаків покидає тепер тоталітаризм і націстівські ряди та іде в підпілля для боротьби з націзмом. Чехи і словаки вже чують, що Німеччина тріщить.